

“Sales és un contrapunt a Hemingway”

elpunt avui

Mercè Rodoreda, Josep Pla i Quim Monzó són alguns dels autors que han passat per les seves mans. Peter R. Bush (Spalding, Lincolnshire, 1946) és un dels traductors més actius a l'hora de traslladar a l'anglès la literatura catalana, tot i que també ha traduït autors que escriuen en castellà com Juan Goytisolo. Va estudiar francès i espanyol a la Universitat d'Oxford i després va exercir de professor a diferents escoles de Londres. Posteriorment va ser professor de traducció literària a la Universitat de Middlesex i després a la University of East Anglia. Va viure a Barcelona durant uns anys, i des de fa pocs mesos ha tornat al seu país i s'ha instal·lat a Oxford.

El passat novembre, Bush va rebre el Premi Ramon Llull de Traducció Literària per la seva traducció d'El quadern gris de Josep Pla (The Gray Notebook, Nova York, The New York Review of Books, abril 2014). Aquest octubre ha sortit publicada un altre clàssic de la literatura catalana, Incerta Glòria, de Joan Sales (Uncertain Glory, MacLehose Press, 2014).

Quines han estat les dificultats de traduir 'Incerta Glòria'? És una novel·la complicada, de forma epistolar, amb un llenguatge irònic i tràgic, una narrativa polèmica, amb força diàlegs. És una novel·la original i traduir-la em va costar molt. Cal inventar el mateix to de veu i la música de la prosa, i com sempre vaig fer molts esborranys abans d'arribar a un estil que em semblava el de Joan Sales a l'anglès. Què li interessa de la narrativa de Sales? Sales és interessant no només des del punt de vista catòlic, sinó també com a oficial que dirigia l'antiga columna Durruti. Crec que és un contrapunt de Hemingway i Orwell, i ofereix una visió des de dintre de la guerra civil. Quina és la seva experiència en la traducció del català? Vaig començar en el món de la traducció com a hispanista, i he traduït Juan Goytisolo i Juan Carlos Onetti, per exemple. Estudio la literatura espanyola des dels anys 60. Va ser quan vaig arribar a Catalunya fa onze anys que vaig començar a interessar-me per la literatura i la llengua del país. Va ser tota una sorpresa llegir autors com ara Josep Pla o Joan Sales, uns prosistes magnífics que tenen un valor literari i artístic de nivell internacional. Personalment vaig fer aquestes lectures i em va canviar la perspectiva que tenia sobre la literatura a la Península. En quin sentit? És curiós que Barcelona sigui el centre de la indústria editorial espanyola i en canvi es coneixi tan poc la literatura que s'escriu en aquesta capital, i que els seus autors no es llegeixin fora dels Països Catalans. A l'estranger, si més no en el món anglosaxó, no es coneixen Joan Sales, Mercè Rodoreda, o Josep Pla... o potser només es coneix La plaça del Diamant de Rodoreda i para de comptar. Els estudiants d'hispaniques haurien de llegir aquests autors perquè són escriptors que tenen una perspectiva molt diferent de la dels escriptors d'Espanya dels anys 20, 30 i 40. Quina és la diferència? Bàsicament de referents. Sales, per exemple, va traduir Dostoievski i Stendhal. Va sortir una ressenya d'Incerta Glòria que el comparava amb Georges Bernanos i Jean François Mauriac, i crec que tots integren una escriptura catòlica, però en el cas de Sales també catalana i republicana. Donen una versió de la cultura hispànica que és necessària per entendre la cultura del conjunt de la península. Però a Anglaterra amb prou feines es coneixen. Només un 3% dels llibres publicats al món anglosaxó són traduccions. I això com s'explica? És un mercat tancat, però ara mateix sembla que hi ha una certa obertura a la literatura traduïda a Anglaterra i als Estats Units, sobretot estimulada per l'interès de la generació més jove. Amb tot, aquest interès creixent encara no es tradueix en general en una quantitat major de traduccions. Potser en el cas català sí que cada vegada n'hi ha més, i amb editorials de renom com New York Review of Books, Pushkin Press,

que tenen visibilitat i presència a les llibreries. Moltes de les traduccions, però, es fan gràcies a l'ajut econòmic de l'Institut Ramon Llull. I tant!, però això no els treu valor! L'Institut Cervantes i l'Institut Francès fan el mateix amb els autors espanyols i francesos, respectivament, i els Països Escandinaus també donen ajuts a les traduccions dels autors suecs, noruecs i finlandesos. Els ajuts són una necessitat sobretot per ser presents en el mercat anglosaxó que, com deia, és el més tancat. Quin ressò arriba a Anglaterra del procés sobiranista que viu Catalunya? Creu que pot ajudar a fer créixer l'interès pels autors catalans? Tot el procés s'ha seguit amb atenció des d'Anglaterra, així com la consulta del 9N. De rebot, tot això desperta l'interès per altres aspectes de la cultura catalana, com ara la seva literatura. Ara bé, tothom coneix Dalí, Miró o Pau Casals, perquè no és necessària la traducció, en canvi el món de la literatura és més tancat. En quina traducció treballa ara? Ara estic acabant la traducció de *La vida Amarga*, de Josep Pla, una selecció de contes magnífics que dona el perfil d'un home que és totalment europeu als anys 20, com ho era Joseph Roth, per exemple. A més, Pla no era el típic pagès amb boina, com es pot pensar, sinó un home que coneixia profundament la filosofia europea i la literatura del moment. La traducció sortirà la primavera als Estats Units amb l'editorial Archipelago. També estic traduint les cartes de l'epistolari del Joan Sales amb Màrius Torres, que és una narrativa molt interessant sobre la guerra i dona una versió alternativa a *Incerta glòria*, sobretot als dies de maig del 37 a Barcelona. Encara no tinc editor, la meua idea és fer una selecció de l'Epistolari i serà possible treure les cartes que ja tinc traduïdes en alguna revista literària, que servirà també per promocionar *Uncertain Glory*. També són documents interessants per als crítics a Anglaterra. Què pot interessar més al públic anglosaxó: clàssics que tractin de la guerra civil, o bé autors contemporanis? Vaig traduir *T'estimo si he begut*, els contes de l'Empar Moliner per a una petita editorial de Manchester i em van dir que és el títol que més ha venut. Quim Monzó, del qual he traduït *La magnitud de la tragèdia* i *Guadalajara*, també és força llegit, i també als Estats Units, on li van fer ressenyes molt bones. Per al gènere negre hi ha la Teresa Solana, que té tres novel·les traduïdes a l'anglès i un llibre de contes en forma de cròniques; i també hi ha *La Mala dona*, de Marc Pastor, que ha sortit a Pushkin Press i ha rebut molt bones crítiques aquí i als Estats Units. Penso que és important poder disposar d'una varietat de títols, gèneres i estils per captar moltes capes de lectors. Sense oblidar la poesia, ara també s'ha traduït Joan Margarit amb èxit de la crítica. Com es trien els títols que es publicaran? Personalment volia traduir *Incerta Glòria* però és l'editorial que va suggerir la traducció. També és una labor del Ramon Llull proposar els títols que ells creuen que tindran més bona acollida a l'estranger, i la tria final la fa l'editor.

Publicat a:

-El Punt Avui. Comarques Gironines 24-12-2014 Pàgina 30

-El Punt Avui. Nacional 24-12-2014 Pàgina 30

Font del document:

http://www.elpuntavui.cat/noticia/article/5-cultura/19-cultura/807445-lsales-es-un-contrapunt-a-hemingwayr.html?piwik_campaign=rss&piwik_kwd=nacional&utm_source=rss&utm_medium=nacional&utm_campaign=rss&f=El+Punt+Avui